

Bojana Potočan
Državna svetnica

Ljubljana, 10. 9. 2018

Alojz Kovšca
predsednik Državnega sveta

ZADEVA: Pobuda Vladi Republike Slovenije glede ureditve pro bono nudenja pravne pomoči odvetnikov

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 6/14, 101/10 in 26/15) predlagam, da Državni svet na Vlado Republike Slovenije naslovi naslednjo pobudo:

Vlada Republike Slovenije naj celovito uredi pro bono nudenje pravne pomoči odvetnikov.

Obrazložitev:

Slovenski odvetniki od leta 2011 organizirajo Dan brezplačne odvetniške pravne pomoči, v okviru katere posameznikom, ki potrebujejo pravno svetovanje, na ta dan slednjo nudijo brezplačno; svojih storitev ne zaračunajo in ne dobijo povrnjenih stroškov.

Slovenski odvetniki posameznike zastopajo tudi na podlagi dodeljene brezplačne pravne pomoči, če se posamezniku v skladu z določbami Zakona o brezplačni pravni pomoči dodeli redna, izredna, izjemna ali nujna brezplačna pravna pomoč.

Obstajajo pa tudi primeri, ko se posameznik, fizična oseba, obrne na odvetniško pisarno po pravno pomoč in nima sredstev za plačilo nagrade in stroškov, ki bodo nastali, prav tako pa ni upravičena do brezplačne pravne pomoči. Odvetniki ugotavljajo, da v praksi niso redki primeri, ko posamezniki ostanejo brez brezplačne pravne pomoči, ker jih od pogojev zanjo loči le za nekaj evrov prevelik dohodek ali pa imajo prosilci nepremičnino, ki jim ne prinaša sredstev, temveč jih lahko celo obremenjuje. Odvetniki jim v tem primeru nudijo pravno pomoč pro bono, saj 42. člen Kodeksa odvetniške poklicne etike določa, da je zastopanje in obramba socialno šibkih običajna in častna naloga odvetnikov pri opravljanju odvetniškega poklica, v skladu s 46. členom Kodeksa pa socialno šibkim strankam nagrade ne zaračunajo.

Odvetniki kot del pravosodja zapolnjujejo vrzel med strankami, ki izpolnjujejo kriterije za pridobitev brezplačne pravne pomoči po določbah Zakona o brezplačni pravni pomoči in posamezniki, ki minimalno presegajo formalni prag za pridobitev te

pomoči, dejansko pa jim je zaradi njihovega finančnega položaja pravna pomoč, in s tem pravica do sodnega varstva, nedostopna.

V primerih, ko fizična oseba potrebuje odvetnikovo pomoč, pa nima sredstev za plačilo obveznosti, po drugi strani pa tudi ni upravičena do brezplačne pravne pomoči, ji odvetniki pravno pomoč nudijo pro bono, kar pomeni, da stranki svetujejo ali jo zastopajo brezplačno. Vendar pa veljavna davčna zakonodaja, ki ureja dohodnino oziroma davek od dohodka pravnih oseb ter davek na dodano vrednost, ne obravnava enako vseh oblik brezplačne pravne pomoči. Primerno bi bilo, da se na način, kot je urejena davčna obravnava brezplačne pravne pomoči, uredi tudi pravna pomoč pro bono, ki jo odvetniki opravljajo na dan Odvetniške brezplačne pravne pomoči in pravno pomoč, ki jo skladno z etičnimi načeli in pravili pri opravljanju odvetniškega poklica nudijo odvetniki socialno šibkejšim strankam. Odvetniki namreč stranki svojih storitev ne zaračunajo, a vendar prihaja do različne interpretacije, ali odvetniku nastanejo davčne obveznosti ali ne. V inšpekcijskih nadzorih se namreč pogosto zgodi, da se odvetniku ne verjame, da je določeno storitev nudil brezplačno, in se določi, da je prejel dohodek v višini, kot je določeno z odvetniško tarifo. Zaradi take obravnave je po oceni odvetnikov precej manj nujenja brezplačne oziroma pro bono pravne pomoči osebam, ki si je ne morajo privoščiti, kot bi je bilo, če bi bila pravila vnaprej določena.

Nudenje pro bono pravne pomoči je pogost institut in na primer na Švedskem je praksa taka, da odvetnik v primeru pro bono storitev na spisu označi UA (utan avgift – brez dajatev), kar tamkajšnja davčna služba spoštuje.

Zaradi navedenega predlagam, naj se tudi v Sloveniji določijo jasna pravila, kdaj gre za pro bono opravljeno storitev, način, kako se tako storitev opredeli kot brezplačno, da bo sprejemljiv tudi za davčne organe, ter se posledično uredi davčna zakonodaja na način, da odvetniki od nezaračunanih storitev ne plačujejo davčnih dajatev.

Bojana Potočan, l.r.